

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.I.21.751/2015/27. szám

A tanács tagjai: Dr. Orosz Árpád a tanács elnöke
. Kiss Gábor előadó bíró
. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes bíró

A felperes

A felperes képviselője: Récsei Ügyvédi Iroda
ügyintéző: Dr. Récsei Szilárd ügyvéd

Az alperesek:I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Kathy Ügyvédi Iroda
I. rendű alperes képviseletében
ügyintéző: Dr. Kathy Szilvia ügyvéd
Dr. Kreis Gyula Máté ügyvéd
II. rendű alperes képviseletében

A per tárgya: Életjáradék visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: II. rendű alperes

A másodfokú bíróság és a jogerős határozat száma: Debreceni
Ítéltábla Gf.IV.30.187/2015/9.

Az elsőfokú bíróság és a határozat száma: Debreceni Törvényszék
6.G.40.180/2014/11.A

Rendelkező rész

A Kúria a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.187/2015/9. számú jogerős ítéletét a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét ebben a részben megváltoztatja akként, hogy a felperesnek a II. rendű alperessel szemben előterjesztett - a II. rendű alperesnek a felperes javára való marasztalás tűrésére irányuló - keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 100.000 (Százezer) forint együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget és az államnak felhívásra

106.000 (Százhatezer) forint együttes elsőfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperesnek alapításától kezdődően 2008. augusztus 3-ig az I. rendű alperes volt a kizárólagos tulajdonosa. 2008-ban az üzletrészét értékesíteni kívánta. Ennek érdekében tárgyalásokat folytatott a II. rendű alperessel, aki abban az időszakban - a felperes főtevékenységével megegyező - közúti áruszállítással foglalkozó cégeket is működtetett.
- [2] 2008. augusztus 3-án az I. rendű alperes üzletrész adásvételi szerződést kötött a II-IV. rendű alperesekkel, amelyek szerint a vevők az I. rendű alperes felosztásra került üzletrészének 33%-át szerezték meg, míg a fennmaradó 1% az I. rendű alperes tulajdonában maradt. Az üzletrész adásvételi szerződésekben a felek a vételárat az üzletrészek névértékével azonos összegben, azaz személyenként 3.300.000 forintban határozták meg.
- [3] Az üzletrész adásvételi szerződések megkötésével azonos napon, 2008. augusztus 3-án a felperes és az I. rendű alperes életjáradéki szerződést kötött, amelyben a felperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a 2008. augusztus 3-án megkötött üzletrész adásvételi szerződések alapján bejelentett tagváltozás cégbírósi átvezetését követő hónaptól kezdődően 48 hónapon keresztül megfizet az I. rendű alperesnek mint jogosultnak minden hónap 20. napjáig 1.166.600 forint összegű életjáradékot. A felek a szerződés 4. pontjában rögzítették, hogy az életjáradék az I. rendű alperes még meglévő üzleti kapcsolatainak, a know-how átadásáért került megállapításra.
- [4] Az életjáradéki szerződést a felek 2008. december 7-én úgy módosították, hogy 48 havi fizetési kötelezettség helyett 47 havi teljesítésben állapodtak meg. Az életjáradéki szerződés alapján a felperes 2010. április 30-ig összesen 22.165.400 forintot az I. rendű alperesnek megfizetett, ezt követően azonban további kifizetést felé nem teljesített.
- [5] A Hajdú Megyei Bíróság az Fpk.09-10-000777. számon indult felszámolási eljárásban megállapította a felperes fizetéseképtelenségét, és 2010. október 25-ei kezdő időponttal elrendelte a felszámolását. A felszámolási eljárásban az I. rendű alperes 32.664.800 forint hitelezői igényt jelentett be a ki nem egyenlített összesen 28 havi életjáradék követelésre hivatkozással. A felszámoló az I. rendű alperes hitelezői igényét elutasította.
- [6] Az I. rendű alperes 2010. október 21-én pert indított az elsőfokú bíróságnál a felperessel szemben, amelyben a 2010. május 1-je után esedékessé vált 6 havi életjáradékának, azaz 6.999.600 forintnak és járulékaiknak a megfizetésére kérte a felperest kötelezni. Abban a

perben a felperes viszontkeresetet terjesztett elő, amelyben az életjáradéki szerződés semmisségére hivatkozással a már teljesített 22.165.400 forint életjáradék visszafizetésére kérte az I. rendű alperest kötelezni.

- [7] Az elsőfokú bíróság a 2012. április 4-én meghozott 6.G.40.193/2010/26. számú ítéletével az I. rendű alperes keresetét elutasította, az alperesi pozícióban szereplő felperes viszontkeresetének helyt adott és a jelen per I. rendű alperesét arra kötelezte, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 22.165.400 forintot és annak járulékait.
- [8] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perben lefolytatott bizonyítási eljárás adataiból megállapíthatóan a felek szerződéskötési akarata nem irányult életjáradéki szerződés megkötésére, azt - elsősorban előnyösebb adózási szabályokra tekintettel - csupán színlelték. A felek által aláírt és életjáradéki szerződésnek nevezett megállapodás színlelt, amely üzletrész adásvételi szerződést leplezett. Megállapította továbbá, hogy az életjáradéki szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcshöz ütközik, mert az azzal elérni kívánt cél a társadalom általános értékítéletével ellentétes. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság az életjáradéki szerződés érvénytelenségét állapította meg, és annak jogkövetkezményeként - az eredeti állapot helyreállítása körében - a viszontkeresetnek helyt adott, és a jelen per I. rendű alperesét a számára életjáradék címén megfizetett összegnek a felperes részére történő visszafizetésére kötelezte.
- [9] Az elsőfokú ítélet ellen a jelen per I. rendű alperese által előterjesztett fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság a Gf.IV.30.417/2012/9. számú végzésével a viszontkereset vonatkozásában a pert megszüntette, és az elsőfokú bíróság ítéletét részben - a felperesnek a viszontkeresettel összefüggő marasztalására vonatkozó részében - hatályon kívül helyezte.
- [10] Okfejtése szerint a viszontkereset alapján a perben hozott döntés a leplezett szerződést kötő felekre a perben való részvételük nélkül is kiterjedne, ezért a többi szerződő fél perben állása nélkül a viszontkereset vonatkozásában érdemi döntés nem lett volna hozható.
- [11] A per főtárgya tekintetében az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Jogi álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok helytálló értékelésével állapította meg, hogy a felek szerződéses akarata nem életjáradéki szerződés megkötésére irányult, az színlelt volt, amely üzletrész adásvételi szerződést leplezett. Helytállónak találta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy adott esetben nem volt olyan „know-how”, azaz olyan műszaki megoldás, információ, amellyel a jelen per I. rendű alperese rendelkezett volna, és amely a felperes vonatkozásában használati értékkel bírt volna. Ugyancsak helyesnek tartotta az elsőfokú bíróság jogi következtetését a tekintetben is, hogy a színleléssel elérni kívánt cél az adóelkerülés, az általános társadalmi megítélés szerint elfogadhatatlan, a megállapodás nyilvánvalóan a jóerkölcshöz ütközik.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [12] A felperes a jelen perben előterjesztett keresetében az I. rendű alperest a részére az életjáradéki szerződés alapján megfizetett 22.165.400 forint és járulékai visszafizetésére, a II-IV. rendű alpereseket pedig ennek tűrésére kérte kötelezni. A korábbi perben meghozott 6.G.40.193/2010/26. számú elsőfokú, valamint a Gf.IV.30.417/2012/9. számú másodfokú ítéletekben kifejtettekre hivatkozással állította, hogy a 2008. augusztus 3-án megkötött életjáradéki szerződés színlelt volt, amellyel a felek a köztük létrejött üzletrész adásvételi szerződés valós tartalmát kívánták leplezni a számukra kedvezőtlen adófizetési kötelezettség elkerülése érdekében. Ezért egy olyan szerződéses megoldást alkalmaztak, hogy a felperes fogja megfizetni az I. rendű alperes részére életjáradék címén az üzletrészek névértéke és azok tényleges forgalmi értéke közötti különbözetet.
- [13] Az I. rendű alperes kérte a kereset elutasítását. Egyebek mellett arra hivatkozott, hogy a szerződés megkötése során jóhiszeműen járt el, az életjáradékot a saját és családja megélhetésére fordította, a szerződés színleltisége neki nem róható fel, mivel őt az alperesek beszélték rá a perbeli konstrukcióra.
- [14] A II-III. rendű alperesek elsődlegesen kérték a per megszüntetését, másodlagosan a tárgyalás felfüggesztését az elsőfokú bíróság előtt G.40.082/2013. számon folyamatban lévő per jogerős befejezéséig. Harmadlagosan kérték a kereset elutasítását, vitatták az előzményi perben az életjáradéki szerződés érvénytelenségére vonatkozó ítéleti tényállást.
- [15] A IV. rendű alperes érdemi ellenkérelmet az elsőfokú eljárás során nem terjesztett elő.

Az első- és másodfokú ítélet

- [16] Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesnek 22.165.400 forintot és annak 2010. május 1-jétől a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű kamatát. A II-IV. rendű alpereseket a fentiek tűrésére kötelezte.
- [17] Alaptalannak találta a II-III. rendű alperesnek a tárgyalás felfüggesztésére, továbbá a per megszüntetésére irányuló kérelmét. Rámutatott, hogy a II-III. rendű alperesek által hivatkozott per tárgya az alperesek között létrejött üzletrész adásvételi szerződésekből eredő elszámolás, amelyben a jelen per I. rendű alperese az értékesített üzletrésze vételára iránti követését érvényesíti a többi alperessel szemben. Az I. rendű alperesnek ez az igénye pedig nincs összefüggésben a felperes jelen perben érvényesített, az érvénytelennek állított életjáradéki szerződés alapján teljesített összegek visszafizetésére irányuló követelésével, ezért az alperesek által hivatkozott másik perben hozandó döntést nem tartotta a jelen jogvita előkérdésének. A felperes követelése időelőttiségére való hivatkozás ténybeli

indokait szerinte a II-III. rendű alperesek nem jelölték meg, az általuk hivatkozott másik per tárgyára tekintettel a per megszüntetésére irányuló kérelmüket „értelmezhetetlennek”, ezáltal alaptalannak találta.

- [18] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az életjáradéki szerződés érvénytelensége a jelen perben ítélet dolognak tekintendő, mivel az előzményi perben eljáró bíróságok az általuk meghozott ítéleteikben már megállapították, hogy a felperes és az I. rendű alperes között létrejött életjáradéki szerződés egyrészről színlelt, másrészről nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. Erre tekintettel az I. rendű alperesnek az életjáradéki szerződés érvényességével kapcsolatos bizonyítási indítványait elutasította.
- [19] Megállapította, hogy ugyanakkor az érvénytelenség jogkövetkezményeként a felperes alappal kérhette az I. rendű alperes kötelezését a részére megfizetett 22.165.400 forint életjáradék visszafizetésére, a többi alperest pedig ennek tűrésére kötelezni.
- [20] Az elsőfokú ítélet ellen az I. rendű, valamint a II-III. rendű alperesek által előterjesztett fellebbezés folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit pedig helybenhagyta.
- [21] A másodfokú bíróság szerint a II-III. rendű alperesek a fellebbezésükben arra helytállóan hivatkoztak, hogy mivel az előzményi perben ők félként nem vettek részt, az abban a perben eljáró bíróságoknak az életjáradéki szerződés érvénytelenségével kapcsolatos megállapításait az ő vonatkozásukban nem lehetett „ítélt dolognak” tekinteni. Az előzményi perben meghozott jogerős ítéletben tett, az életjáradéki szerződés érvénytelenségére vonatkozó megállapítások ugyanis csak a felperes és az I. rendű alperes jogviszonyában minősültek ítélt dolognak, és ezáltal zárták ki annak a lehetőségét, hogy azokat a felperes vagy az I. rendű alperes a jelen perben vitássá tegye.
- [22] Érvelése szerint a szó jogi értelmében a felperes és a II-IV. rendű alperesek viszonyában valóban nem áll fenn a felek azonossága, ezért az ítélt dolog sem. Ennek megfelelően a jelen perben annak nem látta volna eljárásjogi akadályát, hogy a felperes, valamint a II-IV. rendű alperesek jogviszonyát a bíróság érdemben vizsgálja, azonban álláspontja szerint ez nem jelenti azt, hogy a korábbi perben megállapított tényállást a jelen ügyben figyelmen kívül kell hagyni.
- [23] További érvelése szerint az érdemi vizsgálathoz azonban mindenképp arra lett volna szükség, hogy a II-IV. rendű alperesek egyrészt előadják a keresetlevélben megjelölt tényállásoktól eltérő tényállás megállapításának alapjául szolgáló tényeket és körülményeket, másrészt azokat bizonyítsák. Ehhez képest rámutatott, hogy az elsőfokú eljárás során a IV. rendű alperes nyilatkozatot egyáltalán nem tett, a II-III. rendű alperesek pedig az ellenkérelmükben - a per megszüntetésére és a per tárgyalásának felfüggesztésére irányuló indítványaik

előterjesztése mellett - csupán arra hivatkoztak, hogy az előzményi perben hozott ítélet rendelkezéseit magukra nézve nem tudják elfogadni. Olyan konkrét tényállítást azonban - emelte ki a másodfokú bíróság - az életjáradéki szerződés érvényességével kapcsolatban a II-III. rendű alperesek az elsőfokú eljárásban nem tettek, amellyel összefüggésben az elsőfokú bíróságot a Pp. 3.§ (3) bekezdésében foglaltak szerinti tájékoztatási kötelezettség terhelte volna, és amelynek bizonyítása esetén az életjáradéki szerződés érvényességét illetően az előzményi perben hozott jogerős ítéletben foglaltaktól eltérő jogi következtetések levonása lett volna indokolt.

- [24] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helyesen járt el, amikor a tényállást az előzményi perben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján állapította meg, az így rögzített tényállásból pedig helytállóan vont le azt a jogi következtetést, hogy az életjáradéki szerződés színlelt volt, amellyel a szerződő felek a közöttük létrejött üzletrész adásvételi szerződés valós tartalmát kívánták leplezni.
- [25] Rámutatott, hogy a II-III. rendű alperesek a fellebbezésükben már hivatkoztak olyan tényekre és körülményekre, amelyek bizonyítása esetén felmerülhetett volna az eltérő tényállás megállapításának lehetősége. Ezeket a tényállításaikat azonban a másodfokú bíróság a Pp. 235.§ (1) bekezdésében foglalt korlátozó rendelkezésekre tekintettel érdemben már nem tartotta vizsgálhatónak.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [26] A jogerős ítélet ellen a II. rendű alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amely annak a hatályon kívül helyezésére és a felperes keresetét elutasító határozat meghozatalára irányult. Másodlagosan kérte az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítását. (A Kúria a III. rendű alperes felülvizsgálati kérelmét Pfv.I.21.751/2015/12. számú végzésével hivatalból elutasította.)
- [27] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság annak ellenére rendelkezett az érvénytelen életjáradéki szerződés alapján a felperes által teljesített szolgáltatás visszatérítéséről, hogy a másodfokú bíróság a korábbi eljárásban meghozott Gf.IV.30.417/2012/9. számú végzésében úgy foglalt állást, hogy a felperes igényének elbírálásához szükséges az I. rendű alperes és a II-IV. rendű alperesek között létrejött leplezett üzletrész adásvételi szerződés tartalmának a tisztázása. Az eljárás során erre nézve az ügyben eljáró bíróságok bizonyítást nem folytattak le, azonban az elsőfokú ítélet indokolása szerint az életjáradéki szerződés színlelt. Szintén sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ügy tárgyalását az elsőfokú bíróság előtt folyamatban lévő 9.G.40.082/2013. számú ügy jogerős elbírálásáig nem függesztette fel.
- [28] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság őt tűrésre kötelezte, holott ennek a törvényi feltételei - a kereseti kérelemre is figyelemmel -

nem álltak fenn.

- [29] Vitatta, hogy a perbeli életjáradéki szerződés semmis amiatt, hogy az nyilvánvalóan a jóerkölcsebe ütközik.
- [30] Érvelése szerint az elsőfokú bíróság tévesen értékelte a tényállást „ítélt dolognak”, ezért a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján őt tájékoztatnia kellett volna a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teher alakulásáról. Állította, hogy a felek perben állása nélkül nemcsak a színlelt szerződés jogkövetkezményeinek a levonására nincs lehetőség, hanem arra sem, hogy a szerződés színlelt voltát a bíróság megállapítsa. Mindezek alapján a jogerős ítéletet is jogszabálysértőnek és az abban foglalt következtetéseket okszerűtlennek tartotta.
- [31] Az I. rendű alperes „felülvizsgálati ellenkérelmében” kérte a felülvizsgálati kérelem elutasítását arra hivatkozással, hogy a II. rendű alperes csupán a Pp. 3.§ (3) bekezdésében foglalt megsértésre hivatkozott. Az ügy érdemében arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálati kérelem megalapozatlan. Vitatta, hogy az ügyben eljáró bíróságok megsértették a Pp. 3.§ (3) bekezdésében foglaltakat.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [32] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.
- [33] A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 207.§ (6) bekezdése szerint a színlelt szerződés semmis, ha pedig az más szerződést leplez, a szerződést a leplezett szerződés alapján kell megítélni. A leplezett szerződés alanyai nem feltétlenül azonosak a színlelt szerződésben résztvevő felekkel, mert az mások között megkötött szerződést is leplezhet (BH 2007.58.). A színlelt szerződés tartalmát és érvényességét önállóan kell megítélni, ez azonban nem azt jelenti, hogy a bíróságnak erre irányuló kereseti kérelem hiányában hivatalból kell megállapítania, hogy a szerződés leplez-e és ha igen milyen más szerződést, az érvényes-e, ha pedig érvénytelen, akkor levonni az érvénytelenség jogkövetkezményeit.
- [34] Az előzményi perben (VI.G.40.193/2010.) az I. rendű alperes a közte és a felperes között létrejött életjáradéki szerződésben foglaltakra alapította az igényét. A bíróság jogerős ítéletével a keresetet arra hivatkozással utasította el, hogy az életjáradéki szerződés semmis, így abból szolgáltatási kötelezettsége a felperesnek nem származott.
- [35] A kereseti kérelem érdemi elbírálásának nem volt a feltétele, hogy a bíróság abban is állást foglaljon, hogy a szerződés mások között létrejött szerződést (üzletrész adásvételi szerződést) leplezett-e. Ebben a kérdésben a bíróság nem is foglalhatott állást a leplezett szerződésben résztvevő felek perben állása nélkül.
- [36] A felperes a perben, ha ahhoz törvényes érdeke fűződik, a Ptk. 234.§ (1) bekezdése alapján kérhette volna annak a megállapítását, hogy az életjáradéki szerződés az I. és a II-IV. rendű alperesek

által megkötött üzletrész adásvételi szerződést leplezi, és annak érvénytelensége esetén a jogkövetkezményeinek a levonását. A felperes ilyen keresetet az adott ügyben nem terjesztett elő. Keresete arra irányult, hogy az I. rendű alperes a köztük létrejött színlelt adásvételi szerződés alapján nyújtott szolgáltatást térítse vissza a számára, a II-IV. rendű alpereseket pedig ennek a tūrésére kérte kötelezni.

- [37] Ebben a vonatkozásban helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felperes és az I. rendű alperes között létrejött életjáradéki szerződés érvénytelen volta ítélt dolognak minősül [Pp. 135.§ (1) bek. d) pont], mert annak a tárgyában az elsőfokú bíróság korábban jogerős ítéletet hozott.
- [38] A felperes által hivatkozott üzletrész adásvételi szerződés érvényességének a jogi sorsa azonban a jelen perben nem dőlt el, mert a felperes ugyan állította, de nem kérte annak a megállapítását, hogy a színlelt életjáradéki szerződés üzletrész adásvételi szerződést leplezett, sem utóbbi érvénytelenségére nem hivatkozott. Emiatt nem volt meg a jogi alapja annak, hogy az ügyben eljáró bíróságok a II. rendű alperest annak a tūrésére kötelezzék, hogy az I. rendű alperes az érvénytelen életjáradéki szerződés alapján megkapott összeget a felperesnek fizesse vissza.
- [39] Az előzőekben kifejtettek értelmében a másodfokú bíróság jogszabálysértően járt el, amikor az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta. A Kúria ezért a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezte, és abban a részben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva a felperesnek a II. rendű alperessel szemben előterjesztett - a II. rendű alperesnek a felperes javára való marasztalás tūrésére irányuló - keresetét elutasította.

Záró rész

- [40] A felperes pervesztes lett, ezért a Kúria a Pp. 270.§ (1) bekezdés szerint alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest a II. rendű alperes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségének az együttes megfizetésére.
- [41] A felperest az Itv. 62.§ (1) bekezdés i) pontjára tekintettel tárgyi illetékeljegyzési jog illette meg, ezért a Kúria kötelezte a le nem rótt elsőfokú és felülvizsgálati eljárási illetéknek a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján az állam javára való megfizetésére.
- [42] A Kúria a határozatát a Pp. 274.§ (1) bekezdésére figyelemmel a II. rendű alperes kérelmére kitűzött tárgyaláson hozta meg.

Budapest, 2016. szeptember 28.

. Orosz Árpád s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Csentericsné dr. Ágh Bíró Ágnes s.k. bíró

